

V-te
SPRAWOZDANIE

**PAŃSTWOWEGO GIMNAZJUM
KOEDUKACYJNEGO HUMANISTYCZNEGO
im. ks. GRZEGORZA PIRAMOWICZA
W DZIŚNIE.**

**ZA ROK SZKOLNY
1925-26.**

NAKŁADEM FUNDUSZU SZKOLNEGO.

V-te

SPRAWOZDANIE

PAŃSTWOWEGO GIMNAZJUM
KOEDUKACYJNEGO HUMANISTYCZNEGO
im. ks. GRZEGORZA PIRAMOWICZA
W DZIŚNIE.

ZA ROK SZKOLNY 1925-26

I.

M a t u r a.

W czerwcu r. 1926 święciła Dzisna Święto Pierwszej Matury w Odrodzonej Ojczyźnie.

Symboliczne w Dziśnie, gdzieindziej w Polsce pospolite zdarzenie znalazło właściwą ocenę przedstawicielei Władz Szkolnych Okręgowych, które, nie szczędząc trudów dalekiej podróży, przybyły do Dzisny w dniu 19 czerwca z p. Kuratorem d-rem Rynie-wiczem na czele i z wielkiem zainteresowaniem przysłuchiwały się odpowiedziom abiturjentów. Dnia 20 czerwca, w niedzielę po uroczystem nabożeństwie i kazaniu okolicznościowem, wygłoszonem przez ks. prefekta Dabulewicza, odbyła się pod komendą p. kapitana Parfianowicza defilada hufca szkolnego przed p. Kuratorem, który, wręczając nagrody wyróżnionym uczestnikom zawodów sportowych, w krótkim, ciepłym przemówieniu, skierowanem do ustawionej na baczność młodzieży, wskazał na doniosłość przysposobienia wojskowego i wychowania fizycznego młodzieży, które w myśl zasad *kalakagathii* starożytnych rozwijają obok sprawności fizycznej, karność i cnoty obywatelskie.

Wręczenie świadectw abiturjentom odbyło się o godzinie drugiej w obecności zaproszonych przedstawicielei społeczeństwa i rodziców. Za stołem Komisji Egzaminacyjnej zajęli miejsca p. Kurator, p. Wizytator Szkół Średnich Riess i Naczelnik Wydziału Szkół Powszechnych dr. Stetkiewicz. Ze słowem powitalnem zwrócił się do p. Reprezentantów Okręgu Dyrektor Zakładu i, dziękując za przybycie do Dzisny, podniósł znaczenie przeżywanej chwili na ostatnim „bastjonie“ kultury polskiej nad Dźwiną. Zwracając się do grupy abiturjentów powiedział: „A teraz zwracam się do Was abiturjenci, którzy opuszczacie nasz zakład tego roku. Idziecie w życie burzliwe, pełne zasadzek, ruszacie w drogę, do której zwycięskiego przebycia trzeba wykrzesać

całą moc i hart ducha. Jako długoletni Wasz dyrektor i nauczyciel nie wątpię w wasze siły i potęgę waszych czystych serc, lecz żegnając Was chciałbym przypomnieć i wezwać raz jeszcze, byście wierni zostali tym ideałom i hasłom, którym hołdowaliście w szkole. Chciałbym, by ten idealizm, płynący z głębokiego przemyślenia i zrozumienia istoty życia pozostał wytyczną wszystkich Waszych poczynań i celów — chciałbym, byście tą drogą zdążali do swego szczęścia i te szczęście znaleźli. Żegnając Was, życzę Wam z całego serca powodzenia i owoców w dalszej pracy“.

Następnie żegnał abiturjentów w swoim imieniu ks. prefekt Dabulewicz, zachęcając do wytrwania w wierze; p. d-r. Noniewicz podnosił znaczenie ideałów narodowych; p. d-r. Koziół-Poklewski w imieniu rodziców w słowach serdecznych dziękował szkole, która potrafiła nie tylko wychowywać, ale i kształcić. Radosne słowa przez łzy, niby refren Duszy więzionej w moskiewskiej niewoli, padły z ust przedstawiciela miejscowego obywatelstwa p. Bujwida: „Radosnej i szczęśliwej chwili — mówił — doczekała się Dzisna! Oto za chwilę będą rozdane świadectwa pierwszym maturzystom naszego gimnazjum. Jak innego doznaję uczucia. porównując obecną chwilę z chwilą, kiedy 18 lat temu nazad kończyłem rosyjską szkołę w Dziśnie — tę szkołę, w której do umysłów dziecięcych sączył się jad rusyfikacji, gdzie skażeniem faktów historii Polski siało się zwątpienie w duszach dziecięcych, wyrывało się nadzieję powstania Państwa Polskiego. zohydzało się świetlaną przeszłość i przyszłość Narodu Polskiego.

Obecnie, kiedy Dzisna jest północno-wschodnią placówką Rzeczypospolitej, założenie w niej polskiego gimnazjum stało się jedynym czynnikiem utrwalającym polskość na tych opuszczonych Kresach, wpływającym na podniesienie tężyzny ducha polskiego. Dzisna — to cypel wysunięty w rozbałwanione, rozhukane morze agitacji i wywrotowych hasel. Gimnazjum — to orle gniazdo zbudowane na szczytach tego cyplu. Trzeba tu podkreślić wielką zasługę p. Dyrektora i całego zespołu nauczycieli tego gimnazjum, którzy z zaparciem się siebie, nieraz w obliczu grożącego niebezpieczeństwa ponownej inwazji bolszewickiej, ciągle powtarzającego się ostrego pogotowia, pracowali usilnie nad utrwaleniem fundamentów tego orlego gniazda. Wielka więc teraz radość musi być w Waszych sercach, Panowie Profesorowie, kiedy spoglądacie na dzieło Waszej kilkule-

niej pracy, kiedy macie przed sobą młode orlęta, które mają za chwilę opuścić rodzinne gniazda.

Lećcie! Wy, młode Orłęta, Wy, kochani Maturzyści w ten świat szeroki, a orle gniazdo niech będzie z Was dumne. Kiedy jednak Rzeczpospolita, ta Stara-Matka Orlica, będzie potrzebowała Waszej pomocy, kiedy wyda krzyk trwogi, powinniście stanąć wszyscy, aby młodą pierśią zasłonić Matkę przed ponownem Jej rozszarpaniem przez czyhającego wroga*.

Po przemówieniu p. Bujwida zęgnął abiturjentów nauczyciel języka łacińskiego p. Wiktor Gryglewski: „Drodzy nasi abiturjenci! Oto bije godzina, w której macie opuścić nas! Niby te orły młode wylatujecie w bezbrzeżne przestrzenie życia. Młodzi jesteście, silni jesteście, świat się Wam mieni barwami tęczy, a serce rozsadza pragnienie podniebnych lotów. Wiem, że choć byliśmy Wam serdecznymi przyjaciółmi, opuszczacie nas z uczuciem ulgi; wrodzony, szlachetny pęd natury ludzkiej unosi Was do czynu twórczego. Porwie Was wir życia, wyniesie może hen gdzieś na szczyty, lecz lata, spędzone w szkole nie zatrą się nigdy w Waszej pamięci. Wspomnienia pierwszej waszej wiosny, którą wraz z nami spędziliście, powracać będą i osłodzą Wam niejedną przykrą chwilę, niejedną łzę może osuszą.

Węzłów, któremi tu w szkole przyjaźń nas oplotła, nie zerwie żadna burza ani nie nadwątlą czas. Szkoła, wierząc mi, dziwną jakąś moc kryje w sobie. Ja, który opuściłem mury gimnazjum przed czterem laty, który w życiu przeszedłem wiele ciężkich prób, duszę mam przepełnioną przedewszystkiem wizjami lat szkolnych, one jedynie zachowały żywe i świeże barwy, one niby dobry Anioł stróż zjawiają się w chwilach zwątpienia, one zapładniają jaźń tą siłą fatalną, która każe dojrzałe ziarno przeboleń i przemyśleń swoich rzucać w wasze młode serca. I was po latach nawiedzą zjawy godzin szkolnych, przypomną się z całą bezwzględną wyrazistością te chwile, w których, pnąc się po szczeblach przesłanek logicznych, wspólnie szukaliśmy Prawdy. Już dziś, kiedy pomyślę, jak zasłuchani w bicie własnych serc, z rozpalonemi oczyma oglądaliście tajemnice duszy ludzkiej, jak w rozmodleniu jakowemś ekstazy odślaniały się nam krainy, do których nas rozum—ratio—dowieść nie mógł, kiedy pomyślę, jak blisko wówczas byliśmy Boga — żal i tęsknota mnie ogarnia, że chwile te już więcej się nie powtórzą. Tak, nie powtórzą się, ale i nie zginą! Czysta komunja naszych dusz

u wrót najwyższych wartości ducha ludzkiego, Piękna, Dobra i Prawdy, daje rękojmię ich niezniszczalności. Dziś, w dzień wielkiego Waszego święta, śmiem twierdzić wobec Najwyższych Władz szkolnych naszego okręgu, wobec Rodziców Waszych, wobec Was samych, żeśmy tu na ławie szkolnej tworzyli nieśmiertelność — wszystko bowiem, co przez materję i dla materji powstaje, prędzej, czy później w gruz się rozsypie, jedynie duch pracujący dla dobra ogólnego, prawu śmierci nie ulega.

Tu, na tej twardej ławie szkolnej wydaliśmy walkę materializmowi. oplatającemu, niby polip jakowys groźny, organizm świata, tu przysięgaliśmy ludzkości odrodzenie! Niechajże te drogie chwile nasze, chwile milczącego zachwytu, kiedy nad nami Logos jedynie się unosił, idą z Wami niby Duchy opiekuńcze. niech będą zadatkami szczęścia waszego, t. j. szczęścia Ojczyzny i ludzkości. Znam Was i pewien jestem, że tylko w tych ideałach znajdziecie zadowolenie istnienia. To też z dumą i nadzieją wielką patrzymy na Was, Wy pierwsi abiturjenci wolnej polskiej szkoły. Wy, którym ta szkoła matką dobrą i opiekunką serdeczną być chciała, Wy musicie iść w życie z nową etyką polskiej duszy, etyką jasnego, pozytywnego czynu! Minął czas biernego oporu i konspiracji po lochach piwnicznych.

Wy jesteście pokoleniem, któremu wolno jasno wypisać na swoim sztandarze: Polska. Ten sztandar winniście wznosić wysoko czynem budującym, twórczym, a w razie potrzeby paść u jego stóp na polu chwały. Wtedy dorosniecie do owych spiżowych posągów naszych praojców, wtedy ci, którzy po Was przyjdą, przed dziełem Waszym czoła uchylą. Żegnajcie więc nasi najdrożsi, żegnajcie i ogrom pracy, jaki was czeka, zmierzcie ogromem idei, tryskającej z najczystszej źródła, bo z waszych serc młodych i gorących.“

Następnie wygłosił dłuższe przemówienie p. Kurator. Po-dziękowawszy przedmówcom za serdeczne powitanie, zaznaczył, że widzi w niem miły dowód harmonji i wzajemnego zrozumienia szkoły i miejscowego społeczeństwa. Kilkuletnia intensyw-na praca Dyrektora i grona nauczycielskiego wydała już dodatnie wyniki, czego dowodem jest pomyślny przebieg egzami-nu dojrzałości, a wymagania przy nim były bardzo poważne. Z rozmowy z poszczególnymi członkami grona nauczycielskiego, w znacznej części przybyłymi z dalekich stron, p. Kurator z przy-

jemnością podkreśla nietylko umiłowanie szkoły, ale i gorące przejęcie się życiem Dzisny i życie się z jej mieszkańcami.

Zwracając się do maturzystów, p. Kurator wyjaśniał, dlaczego pragnął osobiście być w gimnazjum dziśieńskim przy rozdaniu świadectw maturalnych. Jest to bowiem chwila ważna nietylko dla zakładu, który po raz pierwszy puszcza w świat swych uczniów, ale i dla całego Okręgu Szkolnego, gdyż jest to pierwsza matura polska nad Dźwiną, dzieląca dwa państwa, co więcej dwa światy: jeden zachodni, który oparł się na miłości Boga, Ojczyzny i przeszłości i stąd czerpie siłę do coraz większych wysiłków ku lepszej przyszłości—drugi, świat wschodni, który wyparłszy się przeszłości i zaprzeczywszy istnieniu Ducha, w krwawym zamęcie wewnętrznym cały swój byt oparł na bezdusznym materjalizmie. Młodzież dziśieńska — to najdalej na północny-zachód wysunięta straż przednia obrońców kultury polskiej i zachodniej w walce z materjalizmem wschodnim.

Pomni swych obowiązków wobec „Kraju lat dziecinnych“ powinni maturzyści na uniwersytecie i w późniejszym życiu, gdy będą szukać prawdy wśród najsprzeczniejszych prądów epoki współczesnej, kierować się starą i mądrą zasadą: „Po owocach ich poznacie je“. Życie człowieka zawisłe jest przedewszystkiem od jego woli, nie należy więc oczekiwać, co t. zw. los przyniesie, lecz trzeba skupić w sobie wolę czynu, wyrobić w sobie jak najpotężniejsze zamiłowanie do życia aktywnego. Ta wola czynu będzie jednak zbawienna i ożywcza pod tym tylko warunkiem, że będzie ożywiona idealizmem, którego najszlachetniejszą formą jest miłość Ojczyzny.

Każdy z maturzystów marzy o szczęściu swoim, ale też musi pamiętać i o tem, co powiedział Mickiewicz w Konradzie Wallenrodzie: „Szczęścia nie znalazł w domu, bo go nie było w Ojczyźnie“, i marzenia swe połączyć z troską o szczęście ogółu. Życzeniem, aby żegnani maturzyści nigdy nie zaznali tragicznego konfliktu między temi dwoma marzeniami, lecz aby ich szczęście osobiste łączyło się ze szczęściem Polski, zakończył p. Kurator przemówienie, poczem rozdał świadectwa dojrzałości.

Następnie, gdy w imieniu opuszczającej Zakład młodzieży w słowach serdecznych podziękował abiturjent harcerz Zenon Gajewski, a Dyrektor Zakładu odczytał depesze gratulacyjne od p. Starosty Staniszewskiego z Głębokiego i p. p. d-ra Węśławskiego i Ciozdy od Centralnego Zarządu Polskiej Macierzy Szkol-

nej Ziemi Wschodnich, zabrzmiała uroczysta Rota... Intonowali wszyscy, w nastroju religijnym skupieni, razem ludzie różniący się wiekiem, stanowiskiem i wyznaniem religijnym, wiarą przejęci, że Ojczyzna głos ten słysząc, Kresom Północnym życzliwy da posłuch, a na szczytach Bałtego Oświaty wzniesie mury nowe-Obronne.

II.

Krajobraz Dzisny.

Znanym ogólnie jest wpływ przyrody na człowieka pod każdym względem. Dla każdego konieczną jest rzeczą zbadać i określić wartość i cechy swej własnej okolicy, aby być w stanie wykorzystać należycie jej przyrodzone bogactwa. W tym celu za przykładem naszych sąsiadów z Zachodu, należy dokładnie zbadać nasze krainy przede wszystkim pod względem geograficznym. Jak dotychczas, mało kto w Dziśnie interesował się tem, co nas tu otacza, skąd pochodzą te glazy różnokolorowe, te żwiry, piaski, lub jak powstały te ily i gliny nieprzepuszczalne. Przypatrzmy się najpierw temu, co tu na miejscu zobaczyć można w każdej chwili, a więc położeniu miasta Dzisny.

Dzisna rozłożyła się w rozwidleniu wód u ujścia rzeki Dzisny w dolinie szerokiej około 2 klm., a głębokiej około 20 mt. jak to wykazują pomiary na mapie specjalnej. Obserwując ulice i domy w Dziśnie, łatwo zauważamy, że bruki i fundamenty domów zbudowane są z kamienia twardego krystalicznego, nieobrobionego ręką ludzką. Warunki, w jakich się miasto znajduje i jego położenie dowodzą, że budowle te zostały wykonane z materiału miejscowego, znajdującego się w okolicy w wielkich ilościach. Nie wielu ludzi zdaje sobie tutaj sprawę z tego, skąd pochodzi ten materiał, nic jednak dziwnego, bo nawet i w Niemczech pochodzenie podobnych gładów różnie tłumaczono i dopiero w końcu 19 stulecia dowiedziono, że ten materiał jest pochodzenia lodowcowego. Wobec tego i tu w Dziśnie mamy do czynienia tylko z materiałem północnym lodowcowym, który tu zalega w grubych warstwach i w różnej postaci jak potężne narzutniki, otoczaki różnej wielkości, żwir, piaski, gliny i ily.

Samo ujście rzeki Dzisny do Dzwiny jest niezmiernie ciekawe i nasuwa wiele zagadnień. Bieg Dzwiny od mniej więcej 25 klm. od ujścia lewobocznej rzeczki Ułanki przybiera wyraźnie kierunek północno zachodni, gdy tymczasem bieg rzeki Dzisny ma kierunek prawie że z zachodu na wschód z małym odchyleniem ku północy. Bieg więc rzeki Dzisny z brzegiem Dzwiny tworzą kąt rozwarty około 130° , co jest przyczyną tamowania odpływu wód obydwu rzek w czasie wiosennych roztopów, a w skutek tego i ogromnych wylewów w tej okolicy. Tego rodzaju ujście jest anomalją, jeśli weźmiemy pod uwagę, że prawidłowo rzeka poboczna ze swą rzeką główną powinna tworzyć kąt ostry. Rzeka Dzisna płynie bardzo szeroką i błotnistą doliną, a dorzecze jej odgraniczone jest od dorzecza rzeki Wilji wielkim wałem moreny brzeżnej i czołowej. Krajobraz tu tejszy jest wynikiem trzeciego i ostatniego zlodowacenia polskiego, w czasie którego lodowiec sięgał tu tylko do obszaru pojezierzy, wciskając się dwoma jezorami wzdłuż rzeki Dzwiny i Wilji. Moreny boczne tych jezorów zlewały się w jedną morenę, która obecnie tworzy dział wód między Dzwina a Wilją. Prawdopodobnie, jak przypuszcza Siemiradzki (Kosmos 1882), musiały istnieć w tym kierunku idące doliny jeszcze przed okresem lodowcowym. Brzeg jednak rzeki Dzisny uwarunkowany jest prawdopodobnie predyspozycją podłoża poddyluwialnego, które tu podnosi się ku północy. Stwierdzenie jednak tej kwestji umożliwiają jedynie głębokie wiercenia, któreby przebiły warstwę dyluwialną i stwierdziły poziom podłoża podlodowcowego. Czasu powstania ostatecznie doliny rzeki Dzisny należy prawdopodobnie jednak szukać w epokach lodowcowych. Ciekawe musiały być wówczas stosunki odwodnienia tych okolic, kiedy lodowiec stromą i bardzo wysoką ścianą zatarasował odpływ wód na północ. Wody nie miały tu innego wyjścia, jak skierować się jużto na zachód w kierunku Wilji — Niemna — Biebrzy i Wisły, jużto na południe w kierunku rzeki Ułanki — Berezyny i Dniepru. Obserwując mapę obszarów przyległych do strefy ostatniego zlodowacenia, widzimy wszędzie odcinki w górnym brzegu rzek, skierowane ku południowo zachodowi. A zatem i nasza rzeka Dzisna po pewnym namyśle zmuszona była płynąć ku południowi. Może nawet i ten warunek podyktował jej dzisiejszy bieg. Skoro jesteśmy nad rzeką Dzisną w Dziśnie, mamy sposobność dokładnego przyglądnięcia się i zastanowienia nad zagadką koryta samej rzeki. Idąc ku południowi pod

majątek Horki, na szerokie łąki magistrackie, spotykamy liczne błota wydłużone i pokręcone jakby ślady jakiejś rzeki. Obserwując bliżej nietrudno nam odgadnąć ich pochodzenie. Są to bowiem starorzecza opuszczonego już dzisiaj koryta rzeki Dżisny. W tym więc poziomie na tych łąkach błdziła sama rzeka, szeroko się rozlewając, bieg musiała mieć bardzo wolny, skoro zaprzestała erozji wgłębnej, zaprzestała wcinać się wdno, a zaczęła podmywać brzegi, wyginając swój brzeg w zakola (erozja boczna). Rzeka Dżwina również płynęła w tym samym poziomie. miała taki sam bieg i rozlewała się po całej dzisiejszej dolinie, tworząc, z powodu słabego nurtu, w środku swego koryta, liczne obszerne mielizny i wyspy piaszczyste, które pozostały do dnia dzisiejszego, jak obszar wzniesienia się rynku w Dziśnie, obszar państwowego lasu w m. Łąka i inne.

Następnie, z powodów nie dających się tu na miejscu stwierdzić, Dżwina ożywiła swój bieg, rozpoczęła wcinać się w podłoże do dzisiejszego poziomu (około 11 mt.), do rzeki głównej zaczęła przystosowywać się i rzeka Dżisna, która została przez przyspieszone nurty swych prawobocznych dopływów zepchnięta ku północy, natrafiając pod Horkami i dalej na zachód na garb terenowy. Rozpoczęło się niszczenie tego garbu pod Horkami, czego dowodem jest stromo do rzeki opadający stok, przedstawiający piękną odkrytkę warstw lodowcowych. Widzimy tu najpierw do 20 ctm. grubą warstwę aluwialną, może fluwioglacjalną, następnie potężną około 15 mtr. warstwę glin lodowcowych barwy czerwonej, naszpikowanej odłamkami kamieni. Jest to glina moreny dennej ostatniego zlodowacenia. Pod tą warstwą glin następuje warstwa jasno sinych piachów fluwioglacjalnych grubości około 2 mt., a niżej znów warstwa potężnej grubości glin moreny dennej, prawdopodobnie przedostatniego zlodowacenia. Warstwa nie została jeszcze *przepiłowana* przez rzekę Dżisnę, wobec tego dno tej rzeki stanowi twarżda, jak cement zbita, glina.

Nurt rzeki Dżisny uderzając o garb pod Horkami został odbity od stromego brzegu dalej ku wschodowi, pozostawiając swe stare koryto, które dzisiaj przedstawia się jako bagno powykęcane, a kończące się pod Dorożkowiczami za kamiennym mostem. Historia ujścia jeszcze nieskończona, a mianowicie, rzeka ominąwszy wspomnianą mieliznę miasta Dżisny, natrafiła na silny wówczas prąd Dżwiny, który porwał wody Dżisny i bieg jej określił ku północy, skutkiem czego w czasie

wcinania się w podłoże obydwóch rzek musiał powstać półwysp między Dźwiną a Dżisną, który daje piękny przykład zawleczenia rzeki. Jak ogólnie wiadomo półwysp ten został wykorzystany przez Stefana Batorego, króla polskiego, do wzniesienia fortyfikacji ziemnych i do obwarowania ich przez odcięcie półwyspu przekopem i do zamienienia go na wyspę. (Wiadomości historyczne podane za „Czujką nad Dżisną“ rok 1923—24). Naturalnie, że z chwilą przekopania półwyspu wody dokonały rozszerzenia tego kanału.

Tyle na razie o samej dolinie, w której leży miasto Dżisna. Przypatrzmy się teraz materiałowi, z jakiego zbudowana jest powierzchnia naszego krajobrazu. Obserwując wyżej wspomniane bruki w mieście, jak również i fundamenty, widzimy kamienie przeważnie zaokrąglone, których złóż naturalnych, a więc wielkich litych skał i warstw napróżno szukalibyśmy w okolicy. Głazy te i kamienie nie są tutejsze, przywędrowały więc przyniesione przez lodowiec i tu pozostawione. Ich ojczyzna po żmudnych badaniach została stwierdzona we Finlandji, w północnej Szwecji, a dla wapieni na dnie Bałtyku (Wahnschaffe). Z tamąd zostały one wyrwane siłą posuwającego się lodowca i aż tu przyniesione. Po drodze jednak zostały one starte i zmiążdżone i na dzisiejszą glinę lub piaski, albo też większe zostały obite, obrobione zaokrąglone, jużto przez sam lodowiec, jużto przez wody topniejącego lodowca. A więc pochodzenie naszego materiału, z którego zbudowane jest nasze podłoże jest nam znane.

W okolicy Dżisny mamy do czynienia albo z moreną denną, albo z morenami czołowymi, albo też z osadami wód topniejącego lodowca, które wyplukiwały i osadzały je przed czołem lodowca. Morena denna, którą cechują gliny z odłamkami skał, od maleńkich aż do olbrzymich, znajduje się na powierzchni szeroko w okolicy gminy Jazno i majątku Kuryłowicze. Ogromne głazy rozsiane bezładnie po polach, świadczą o sile transportowej lodowca. Występują tam wyniosłości wydłużone w kierunku pochodzenia lodowca, jak również i biegnące w tym samym kierunku obniżenia terenowe; które zostały zabagnione i poprzerywane przez morenę czołową cofającego się lodowca. Do takiej rynny lodowcowej należy zaliczyć i jezioro Jazno, które wydłuża się w kierunku północny zachód—południowy wschód i znajduje jeszcze daleko na południe rynnowate, jednak tylko zabagnione przedłużenie. Takich rynienko-

watych zagłębień w tej okolicy obserwować można więcej: Od Jazna na południe spotykamy wyraźnie ślady cofającego się lodowca, który się tu zatrzymał i usypał wał pagórków wydłużających się z zachodu na wschód a utworzonych z kamieni różnej wielkości i ze żwiru. Krajobraz w tym obszarze okazuje się żywszy, sieć wodna jest skomplikowana, okolica obfituje w błota.

Od majątku Kuryłowicze w kierunku Dzisny jak też i w okolicy Dzisny po iewym brzegu Dźwiny znikają głązy na powierzchni, spotyka się je tylko we wcięciach terenowych potoków, gleba jest lżejsza, więcej przepuszczalna, mająca domieszkę drobniotkiego piasku. Jest to już inny utwor, a mianowicie tak zwany fluwioglacjał, czyli osady wód lodowcowych. Kopiąc studnie spotykamy warstwy drobnego piasku przegrodzone czasem glinkami podobnymi do iłów. Na powierzchni spotykamy i większe wyniosłości tu i tam, przeważnie w okolicy rzek zbudowane z grubszego piasku. Spotykamy tu liczne błota jedne obszernie inne nieznaczne okrągławe. Powstanie tych błot jest niemniej ciekawe, a przy ich tworzeniu był czynny również lodowiec. Otóż w czasie badań nad lodowcami w Grenlandji przede wszystkim, spostrzeżono, że w czasie cofania się lodowca, odłaczają się od niego większe lub mniejsze płyty lodu, które bywają zasypywane osadami wód lodowcowych. Utrzymywanie się takiego logowca może być ze względu na stosunkowo niską temperaturę bardzo długie; jednak w końcu lód stopnieje, zostawiając po sobie zagłębienie, które wypełnia woda. Tak powstaje jeziorko, które zwiemy „oczko“. Obecnie zaczyna działać świat roślinny, który zarastając jeziorko zamienia je w torfowisko niskie a później i w torfowisko wysokie. I tego rodzaju procesy możemy obserwować w naszej okolicy n. p. błota Jelna.

Takich błot, torfowisk i „oczek“ spotykamy w okolicy Dzisny bardzo wiele. Z nich to sączą się często leniwie strumyki, napełnione ciemną wodą zabarwianą silnie cząstkami organicznymi. Idąc z biegiem strumyków obserwujemy nagle ożywienie się nurtu wody w strumieniach. I tu spotykamy rzecz ciekawą, a mianowicie, mimo ożywienia się biegu wody, mimo wcinania się strumienia w podłoże, spotykamy bardzo często zakola, które są cechą wód leniwych i mających słaby spadek. Przyczyna tego jest ta sama, która zmusiła rzekę Dzisnę do wcięcia się w owe stare łóżysko i wytworzenia nowego koryta wąskiego, położonego niżej około 11 mt. od poprzedniego.

Otóż strumienie te musiały dostosować się do swej rzeki głównej, musiały swój bieg ożywić, nie miały jednak czasu do wyprostowania swego koryta. To zjawisko musi nas naprowadzić na pewne wnioski, a mianowicie, że albo nasz klimat uległ zmianie, stał się wilgotniejszym, a przez to i obfitszym we wody, które mają większą siłę żłobienia, albo że nasz obszar podlega pewnemu podnoszeniu się, wskutek tego wody uzyskały większy spadek i większą siłę erozyjną. Obserwując obecnie te dolinki strumyków i dolinę rzeki Dźwiny spotykamy na stokach dolinnych oprócz dzisiejszego poziomego erozyjnego jeszcze dwa wyraźne inne. Najlepiej są one widoczne na zboczu doliny pod Horkami i pod Ponizowem. Te tarasy i załamania się stoku świadczą o skomplikowanej historii rozwoju naszej niziny, kiedy te wody raz ożywiały swój bieg wcinając się w podłoże, to znów zwalniały go, pracując usilnie nad rozszerzeniem tej doliny. Jako wynik zwolnienia biegu rzeki muszą być osady piaszczyste, a tych piasków tu nie brak. Wzdłuż doliny rzeki Dźwiny, jak wspomniałem, spotykamy liczne i obszerne wyniosłości piaszczyste, do których zaliczyć musimy i obszar miasta Dżisny, a przedewszystkiem około 15 mt. wysokie wzgórze starego cmentarza żydowskiego. Pagórek ten z płaskim szczytem jest niezbitym dowodem poziomego zasypania piaskami doliny rzeki Dźwiny, po ustąpieniu lodowca. Piachy te leżą wprost na morenie dennej, która tu się obniża, dając dowód, że lodowiec nie koniecznie wyrównywał spotykane nierówności i że dolina rzeki Dźwiny istniała już przed epoką lodowcową.

Obszary te piaszczyste musiały stanowić mielizny i wyspy, które początkowo mokre i silnie porosnięte roślinnością, w czasie wcinania się rzek powoli osychały. Skutek osuszenia się mielizn był ten, że wiatry ruszyły piachy, tworząc wydmy i zasypując torfowiska, po których pozostał tylko ślad w postaci humusu między dwoma serjami piachów, jak to widzimy w szczątkach starych wydm na południe od ulicy Połockiej. W tym obszarze mamy duże pole piachów ruchomych, które, układane przez wiatry w wydłużone wzgórza piaszczyste, zwane są wydmy. Wydmy te posuwają się widocznie w kierunku wschodnim, oznaczając u nas kierunek przeważających wiatrów, wpadają na ogrody, gdzie spotykają się z oporem człowieka. Stawiane płoty i sadzone rzędami drzewa wstrzymują do pewnego stopnia posuwanie się piachów i wpływają na stałe podwyższenie się fali wydmowej. Widzimy tu i dziwne kopce z resztkami

roślinności w połowie wysokości, z których jeden obrócony był na cmentarz, mylnie napoleońskim zwany. Te kopce, to resztki dawnych zniszczonych wydm, które tu miały inny kierunek wskazujący na przeważające wówczas wiatry północne. W tych kopcach widzimy dokładnie ślady wyżej wspomnianych torfowisk.

Wśród ziarek piasku spotykamy tu liczne okruchy rudy żelaznej („limonit“), zwanej inaczej rudą bagienną. Dowodzi to, że wody przeważnie Dzisienki musiały ją tu przynieść z obszarów w nią obfitych. Ruda bagienna tworzy się na dnie bagien i trzęsawisk, i była ona z dawien dawna wykorzystywana do wytapiania żelaza n. p. na Polesiu. W dzisiejszym przemyśle ma ona duże znaczenie ze względu na wyrób nawozów sztucznych. I tu w błotach nad Dźwiną musi się ona znajdować w większej ilości, skoro widzi się tu liczny żwir limonitowy, a spotyka się nawet i duże bryły limonitowe obrobione, które służą za podmurówki pod domy.

W ten sposób ogólnikowo tylko poznaliśmy główne formy krajobrazowe najbliższej okolicy z pominięciem szaty roślinnej i wpływu pracy człowieka na krajobraz.

Pod względem użyteczności okolica dzisiejska nadaje się przede wszystkim jako obszar rolniczy i hodowlany. Szczególnie nasze łąki obszerne, torfowiska, dzisiaj leżące odłogiem, specjalnie sprzyjają gospodarce hodowlanej. Należy zwrócić uwagę na wysoką wartość torfowisk pod względem zawartości tak niezbędnego okładnika gleby, jakim jest fosfor. Ruda darniowa, tworząca się w torfowiskach, stanowi bardzo poważny surowiec do wyrobów nawozów sztucznych, superfosfatów. Obok rudy bagiennej w pokładach torfowych spotykamy błękitnawę, jakby farbowane grudki wiwianitu, który jest połączeniem fosforo-żelazowem. Te grudki, rozpuszczalne pod wpływem kwasów wydzielanych przez korzenie roślin, mogą być łatwo zużyte przez rośliny. Kraje zachodnie jak Anglja, Niemcy, Francja, Danja, a nawet Finlandja i Łotwa na północy posiadają już specjalne związki torfowe, które zdołały swe rozległe torfowiska zamienić na pola i bardzo produktywne łąki.

III.

Wychowanie.

1) Dom i szkoła.

A) *Konferencje z rodzicami.* O postępach w nauce i zachowaniu się uczniów (nic) informowała się opieka domowa na konferencjach rodzicielskich, które odbywały się w związku z okresowymi posiedzeniami Rady Pedagogicznej w niedziele po nabożeństwach szkolnych. Nadto w wypadkach indywidualnych informowali rodziców pp. opiekunowie klasowi w poszczególnych dniach tygodnia. Szersze przemówienie na temat wzajemnego stosunku między domem a szkołą na ogólnym zebraniu rodzicielskim wygłosił Dyrektor Zakładu z początkiem drugiego półrocza.

B) *Bursa gimnazjalna i Opieka Społeczna nad młodzieżą Zakładu.*

Bursa gimnazjalna wskutek zupełnej obojętności szerszego ogółu dla spraw opieki społecznej w roku sprawozdawczym nie funkcjonowała. Spodziewać się należy, że w roku najbliższym organizacja jej wejdzie na nowe, pomyslniejsze tory.

Na ostatnim krańcu Rzeczypospolitej jest ona może potrzebniejszą niż w innych zamożniejszych i szczęśliwszych jej prowincjach. Dodać w tym miejscu należy, że skromna zapomoga, jakiej udzielał Zakładowi w latach ubiegłych Sejmik Dziśnieński, w tym roku nie została udzielona. Bezpośrednią pomoc niezamożnym uczniom okazywał Sejmik, wypłacając im stypendja (zapomogi zwrotne po ukończeniu studjów).

Wielkie dobrodziejstwo okazał działwie mieszczańskiej magistrat miasta Dzisny, udzielając jej na pokrycie opłat szkolnych za drugie półrocze zapomogi na sumę 800 zł. Za czyn ten iście obywatelski pp. członkom Zarządu miasta, a w szczególności panu burmistrzowi Puciacie dyrekcja Zakładu składa w tym miejscu swe gorące podziękowanie. Wszak bez tej doraźnej

pomocy dziesiątki najbiedniejszych uczniów (nic) musiałyby opuścić szkołę!.. Sprawozdanie pp. opiekunów, zwiedzających *kwatery uczniowskie* wykazały dowodnie, że dziatwa zamieszkuje przebywa najczęściej w niekorzystnych dla zdrowia warunkach higienicznych, a sposób odżywiania się jej jest w wielu wypadkach niedostateczny.

2) **Wychowanie fizyczne i przysposobienie wojskowe.**

A) *Nauka gimnastyki* wskutek przydzielenia przez K. O. S. osobnego nauczyciela była prowadzoną systematyczniej i bardziej metodycznie niż w latach uprzednich i wykazała wielką sprawność fizyczną uczniów (nic), zwłaszcza podczas zawodów i popisów. Uczniowie (ice) odbywali ćwiczenia w osobnej sali gimnastycznej w ćwiczebnych kostjumach na przyrządach, nadto niekiedy na wolnym powietrzu na boisku w miejscowym parku.

B) *Gry i sport*. Saneczkowanie, łyżwiarstwo, pływanie (prawie wszyscy (tkie) uczniowie (ice) pływają), gra w piłkę, tenis i t. p. na świeżym powietrzu prowadzone zabawy wypełniały młodzieży chwile wolne od nauki. Sprzyjały temu tak fizyczne warunki miasta i najbliższej okolicy jak i cudowna pogoda wiosenna tego roku.

C) *Hufiec szkolny* podobnie jak w latach uprzednich pogłębiał wiedzę wojskową swych członków i wszyscy oni z końcem roku szkolnego złożyli pomyślnie egzamina końcowe przed ad hoc wydelegowaną komisją. Ujemnym zjawiskiem w organizacji hufca były częste zmiany instruktorów wojskowych, zwłaszcza oficerów, nie mogących nigdy bliżej poznać uczniów, oraz brak strzelnicy. Opiekunem hufca był jak przedtem p. Skórka. Duszą jego, stałym łącznikiem między kolegami a komendą, był zawsze sprawie oddany, szef jego, uczeń klasy VII Jan Pożarycki. Jakkolwiek w drugim półroczu r. szk. dało się zauważyć wśród młodzieży pewne zniechęcenie do regularnych ćwiczeń, przecież stwierdzić się musi, że był on organizacją szkolną wielce spoistą, a junacka pieśń... idących miarowym krokiem na ćwiczenia „młodocianych rycerzy“

(...*hufiec to Dzisiaj kwiat
zadziwi sobą cały świat*)

dowodziła, że duch młodzieży nie skarłał. Jednym z poważnych braków w organizacji wychowania fizycznego młodzieży była niedostateczna *Opieka lekarska*: brak własnego lekarza szkolnego.

3) Drużyny harcerskie.

Drużyn Harcerskich w b. r. szk. jak i zeszłym było 3:— 2 męskie i 1 żeńska. Drużyny składały się przeważnie z uczniów klas starszych (IV—VIII). Do harcerstwa należało około 30 proc. ogółu uczniów w Zakładzie. Harcerze posiadali 2 świetlice, urządzone i umeblowane sprzętem własnoręcznie sporządzonym. Główne wytyczne pracy harcerskiej w b. r. były: zdobycie możliwie większej ilości sprawności harcerskich, spełnianie dobrych uczynków, urządzenie odczytów, zdobycie wyższych stopni oraz wychowanie fizyczne. Zbiórki odbywały się 1 raz tygodniowo. Przy drużynach istniały introligatornia i wytwórnia słomianek. Majątek drużyn wynosił około 1000 złot. W czasie zawodów o mistrzostwo Chorągwi Wileńskiej, tak jak i ub. roku, Drużyny dzisiejskie zajęły niepoślednie miejsce. I Drużyna im. Romualda Traugutta została w b. roku zaliczona przez Naczelnictwo Z. H. P. do kategorii Drużyn Harcerskich. Pozostałe dwie drużyny należą jeszcze do rzędu drużyn przygotowawczych. Drużynami kierowali drużynowi: I męską im. Romualda Traugutta—Bohdan Bobiatyński, ucz. kl. VII, II męską im. Zawiszy Czarnego—Józef Kisiel, ucz. kl. VII i I żeńską im. Adama Mickiewicza—Anna Bobiatyńska, ucz. kl. VII. Opiekunami drużyn byli: I męskiej—Kazimierz Szlenk, II męskiej—p. Wiktor Gryglewski i I żeńskiej—ks. Dabulewicz. Udział opiekunów w pracach drużyn był czynny.

4) Bratnia Pomoc.

W przeciągu roku szkolnego 1925/26 Bratnia Pomoc udzielała zapomogi uczniom niezamożnym i wypożyczała podręczniki szkolne.

Saldo kasowe z końcem roku wynosiło 365 zł.

Zaznaczyć należy, że w b. roku Bratnia Pomoc rozwijała żywą i owocną działalność.

5) Kółko historyczne.

Szkoła średnia spełnia dwa zadania: naukowe i wychowawcze. Całokształt programu zajęć szkolnych zmierza już do tego. Często jednak w ciasne ramy zajęć codziennych nie da się wtłoczyć tego, co koniecznym jest do osiągnięcia odpowiedniego rezultatu. Zakład nasz znajduje się właśnie w takich warunkach. Położony daleko od większych ośrodków życia umysłowego i publicznego musi wyłącznie sam bez ubocznych

grodków pomocniczych dać młodzieży nietylko minimum wiedzy, konieczne dla człowieka dojrzałego do wyższych studjów, ale musi ją przygotować do życia społecznego, do samodzielnej pracy twórczej, musi z niej zrobić pełnych zapału i sił krzewicieli kultury i polskości na tych nieszczęsnych, długoletnimi zapasami wojennymi zniszczonych, ziemiach kresowych.

Zadanie to wielkie i odpowiedzialne spełni się tylko wówczas, gdy do sumiennej i wytrwałej pracy szkolnej doda się również pełną zapału i poświęcenia nadprogramową współpracę nauczyciela i ucznia.

Z powyższych względów na terenie tut. Zakładu już przed trzema laty zorganizowane zostało Kółko historyczno-krajoznawcze.

W dwu kierunkach szła jego działalność; z jednej strony pogłębienie wiedzy historycznej na podstawie samodzielnej pracy i poznanie dokładne stosunków gospodarczych i etnograficznych swej Ojczyzny ze szczególnem uwzględnieniem okolic najbliższych, z drugiej wyrobienie wśród młodzieży odwagi formułowania i wypowiedzania własnych sądów i myśli, szybkiej orjętacji, wreszcie przyzwyczajenie do dyskusji zwięzłej, rzeczowej i logicznej. Z początku praca szła bardzo powoli. Referaty słabe, dyskusja wodnista. Z biegiem czasu zainteresowanie wśród młodzieży zaczęło wzrastać. Wreszcie w b. r. szk. w znacznej mierze dzięki uczniom Ostrowskiemu Ferdynandowi — prezesowi i Rozentalowi Leopoldowi — sekretarzowi Kółka, praca ogromnie się pogłębiła. 10 zebrań ogólnych. 9 odczytów. Jedna prelekcja *) na wieczorku styczniowym — oto plon całorocznej działalności. Jednak nie liczba odczytów, lecz ich jakość jest kamieniem probierczym wartości wysiłku członków „Kółka“. Wartość ich zaś jest wysoka. Referaty oparte na źródłach poważnych świadczyły wybitnie o sumiennosci i pewnej erudycji ich autorów. Podniósł się również poziom dyskusji. Wprawdzie dalecy jeszcze jesteśmy od doskonałości, niemniej jednak dyskusje stają się coraz gorętsze i poważniejsze, świadcząc zarówno o zainteresowaniu naukowym wśród młodzieży jak i o coraz większem wyrobieniu w życiu „parlamentarnem“.

---

*) Tytuły ważniejszych prelekcji: Hellenizm w świetle upadku duchowego Grecji. Arystoteles, Aleksander Wielki i Demostenes. Legjony. Hugo Kollątaj jako Plutarch polski. Daniel Bratkowski na tle swojej epoki. Powstanie Styczniowe. Geneza Wojny Światowej i inne.

Kółko historyczne powzięło również plan zorganizowania przy tut. Zakładzie *Muzeum etnograficznego*. W przyszłym roku szkolnym plan ten zostanie ostatecznie zrealizowany. Narazie członkowie kółka szperają po różnych zakamarkach swych wiosek i dworzków rodzinnych, gromadząc przyszłe zbiory. Znaczna liczba starych monet i dokumentów już czeka odpowiedniego pomieszczenia.

Podkreślić należy, że cała prawie akcja prowadzona jest samodzielnie przez uczniów. Opiekun Kółka poza zachętą i wskazówkami naukowymi lub technicznymi w niczem nie krępuje swobodnej inicjatywy młodzieży. W ten sposób budzi się wśród uczniów samodzielność, wiara we własne siły i przywiązanie do tego dzieła, które jest wynikiem ich własnego wysiłku, dziełem ich długich, nieraz ciężkich, ale za to owocnych rozmyślań.

6) **Biblioteka.**

Biblioteka nauczycielska liczy 486 dzieł. W bieżącym roku szkolnym powiększyła się o 103 dzieła. Złożyły się na to: dary Min. W. R. i O. P., Kuratorjum, Wydawnictwa Zakładów Narodowych im. Ossolińskich i 20 dzieł zakupiono z funduszy Dyrekcji Gimnazjum.

Biblioteka dla uczniów polska liczy 1274 dzieła. W b. r. szkolnym powiększyła się o 31 dzieło. Oprócz tego biblioteka posiada kilka czasopism: 5 roczników Przeglądu Warszawskiego, Przyrodnik za 1924 r., Przyroda i technika za 1925 r., 5 roczników Biblijografji pedagogicznej i sprawozdania.

Dar Gimnazjum im. Marji Magdaleny w Poznaniu dał możliwość zapoczątkowania biblioteki niemieckiej, liczącej 16 egz.

Z biblioteki korzystało 319 uczniów i wypożyczyło 5395 dzieł. Na jednego ucznia wypada przeciętnie 17 dzieł.

Z biblioteki przeważnie korzystają uczniowie klas niższych.

IV.

Kronika Zakładu.

(ważniejsze zdarzenia).

1) Rok szkolny zaczął się nabożeństwem szkolnym dnia 1-IX, odprawionem w kościele przez ks. pref. Dabulwicza i w cerkwi przez ks. Bazylego Sakowicza. Pod koniec nabożeństw młodzież odśpiewała „*Boże coś Polskę*“.

2) 24 — 25 września jako w dni święta parafjalnego (św. Tekli) nauki szkolnej nie było, a działwa wyznania rzymsko-katolickiego przystępowała do Spowiedzi.

3) 7 listopada odbyła się uroczystość przysposobienia wojskowego. Rano po 3 lekcjach normalnej nauki udała się młodzież obojga wyznań chrześcijańskich na nabożeństwo. Wieczorem tegoż dnia odbyła się uroczyste akademja. Słowo wstępne „O roli dziejowej Bolesława Chrobrego z okazji 900 letniej rocznicy jego śmierci“ pod posągami, uwiecznionym przez artystę-rzeźbiarza p. Orłowskiego (popiersie na postumencie) wygłosił Dyrektor Zakładu dr. Tadeusz Staniewski. Hufiec Szkolny w związku z tem ochrzczono im. Bolesława Chrobrego.

4) 20 i 21 grudnia przystępowała młodzież wyznania rzymsko-katolickiego do Sakramentów Pokuty i Komunii św.

5) 9-I (1926 r.) odbył się wobec rodziców i opiekunów popis gimnastyczny.

6) 9-I — odbyła się loterja fantowa pierwszej drużyny harcerskiej, której czysty dochód został przeznaczony na cele wycieczki wiosennej tejże drużyny.

W listopadzie, grudniu 1925 i 3 pierwszych m-cach 1926 r. uczęszczała młodzież za specjalnem zezwoleniem i pod opieką nauczycieli do kina, urządzonego przez prywatnego przedsiębiorcę w domu ludowym.

8) 3-II zarządziła dyrekcja tygodniową kwarantannę z powodu epidemji szkarlatyny.

9) 1-III odbyło się nabożeństwo żałobne za duszę ś. p. Arcybiskupa Wileńskiego Jana Cieplaka, w którym wzięła udział młodzież katolicka.

10) Dnia 3 maja brała młodzież gremjalny udział w Uroczystości Narodowej.

11) W dniach od 31-V—3-VI odbyły się rekolekcje, spowiedź i Komunja św. dla młodzieży rzymsko-katolickiej.

12) 17 i 18-VI odbyły się egzamina przysposobienia wojskowego st. hufca szkolnego przed ad hoc delegowaną Komisją Wojskową.

13) 19 i 20 czerwca — święto przysposobienia wojskowego, Uroczystość Pierwszej Matury, koniec roku szkolnego.

V.
STATYSTYKA

Grono pracowników w roku szkolnym 1925 — 1926.

NAZWISKO I IMIĘ	Stanowisko	Uczył (a) z końcem roku szkolnego	INNE ZAJĘCIA SZKOLNE
A. Nauczyciele etatowi:			
Dr. Staniewski Tedeusz	Dyrektor	Historji: VIII; Geografji: V-a, V-b; Prop. filozofji: VIII.	Kierownictwo 4 oddz. równoległych.
Boroński Lesław	Nauczyciel	Polskiego: IV a, V-a, VI-a, VI-b, VII i VIII.	Oplekun kl. VIII.
Ks. Dabulewicz Czesław	Prefekt	Religji: we wszystkich klasach.	Oplekun kl. V-a. Oplekun I żeńsk. harc. druž. im. A. Mickiewicza. Egzorty w niedziele i święta.
Dobosz Henryk	Nauczyciel	Matematyki: VII i VIII; Fizyki: VI-a, VI-b, VII i VIII.	Kurator Bratniej Pomocy. Zawiad. gabinetu fizycznego Oplekun kl. VII.
Gryglewski Wiktor	•	Łaciny: IV a, V-a, VI-a i VIII.	Oplekun II druž. harc. skolej im. Zawiszy Czarnego. Oplekun klasy VI-a.
Kaleciński Józef	•	Matematyki: I, IV-b, V-b, VI-a, III-b i VI-b.	Oplekun kl. IV-b.
Kałkowska Ida	•	Niemieckiego: II, III-b, IV-a, V-b i VI-b.	Oplekunka kl. VI-b.
Kopyta Antoni	•	Niemieckiego: III-a, IV-a, V-a, VI-a, VII, VIII.	Oplekun kl. III-a.
Ksok Franciszek	•	Gimnastyki: I, II, III-a, IV-a, V-a, VI-a, VII i VIII; Fizyki: II i III-b.	Gry i zabawy u chłopców. Oplekun kl. I.
Mączewski Antoni	•	Przyrody: I, II, III-a, III-b, IV-a, IV-b, V-a i V-b.	Zawiadowca gabinetu przyrodniczego. Oplekun kółka przyrodniczego.
Medvey Artur	•	Historji: IV-b, V a, V-b, VI-a, VI-b, VII.	Oplekun kl. V-b Oplekun kółka historycznego.

Molczanow Michał	"	Laciny: IV-b, V-b, VI-b i VII.	Opiekun kółka plastyków.
Orłowski Józef	"	Rysunków we wszystkich klasach; Pi- sma: I; Pracy ręczne: III-a.	Biblioteka Opiekunka kl. III-b.
Rymdzionkowa Anna	"	Polskiego: I, II, III-a, III-b, IV-b i V-b.	Opiekun kl. IV-a. Kierownik hufca szkolnego. Opiekun kółka geograficznego.
Skórka Andrzej	"	Historji: I, II, III-a, III-b i IV-a; Geo- grafji: I, III-a, III-b, IV-a, IV-b i II.	Opiekun kl. II.
Umperowicz Jan	"	Matematyki: II, III-a, IV-a i V-a; Fi- zyki: III-a.	
B. Nauczyciele kontraktowi:			
Kijanowska Anna	"	Gimnastyki: III-b, IV-b, V-b i VI-b.	Gry i zabawy u dziewcząt.
Parafjanowiczowa Zofja	"	Pracy ręcznej: I, II i III-b.	
Sakowicz Bazyl	Prefekt	Religji prawostawnej: we wszystkich klasach.	Egzorty w niedziele i święta, Zespoły chóralne.
Syrewicz Jan	Nauczyciel	Śpiewu: I, II, III-a i III-b.	
C. Urzędnicy etatowi:			
Szlenk Kazimierz	Sekretarz		Opiekun I drużyny harcerskiej im. Romualda Traugutta.
D. Funkcjonariusze niżsi:			
Marcinkiewicz Stanisław	Woźny		
Filipek Franciszek	"		
Majewski Kazimierz	"		

Statystyka uczniów podług zajęć rodziców.

Σ Z I E C I	K L A S A												Razem	E o/ o									
	I	II	III a	III b	IV a	IV b	V a	V b	VI a	VI b	VII	VIII											
	Ch	Dz	Ch	Dz	Ch	Dz	Ch	Dz	Ch	Dz	Ch	Dz											
1. Obywatele ziemskich	2	3	1	3	6	—	1	3	—	—	—	—	2	4	20	33	53						
2. Włościan i rolników drobnych	6	3	10	9	9	—	8	14	—	—	—	—	—	—	85	31	116						
3. Urzędników i oficjalistów rolnych	—	—	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	3	2	5					
4. Robotników rolnych	1	2	2	2	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	6	5	11						
5. Przemysłowców	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—					
6. Rzemieślników	1	2	1	4	4	—	6	1	—	—	—	—	—	1	13	17	30						
7. Urzędników fabryczn. i przemysł.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—					
8. Robotników fabryczn. i przemysł.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—					
9. Kupców i przedsiębiorców handl.	5	6	2	1	2	—	1	4	—	—	—	—	—	—	29	23	52						
10. Urzędników handlow. i bankow.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	3						
11. Robotników i służby handlowej	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	3	4						
12. Wojskowych stopni niższych	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—					
13. Urzędników państwowych	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	5	4	9						
14. Urzędników komunalnych	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—					
15. Służby i robotn. państw. i komun.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—					
16. Inteligencji zawodowej	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—					
17. Profesorów i nauczycieli	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—					
18. Właściciele nieruchomości miejsk.	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	5	8	13						
19. Wyrobników	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—					
20. Innych zawodów	1	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	4	4	8						
21. Zupelne sieroty	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	17	11	28					
RAZEM	17	17	23	33	29	—	19	35	—	33	27	—	17	34	—	16	18	8	22	8	205	151	356
OGÓŁEM	34	56	29	19	35	33	27	17	37	16	26	30	356										

K L A S Y F I K A C J A

z końcem roku szkolnego 1925/26.

K L A S Y	I		II		III		III b		IV a		IV b		V a		V b		VI a		VI b		VII		VIII		Razem		O g ół e m
	Chłopcow	Dziew.	Chłopcow	Dziew.	Chłopcow	Dziew.	Chłopcow	Dziew.	Chłopcow	Dziew.	Chłopcow	Dziew.	Chłopcow	Dziew.	Chłopcow	Dziew.	Chłopcow	Dziew.	Chłopcow	Dziew.	Chłopcow	Dziew.	Chłopcow	Dziew.	Chłopcow	Dziew.	
Promowanych	13	16	13	27	21	—	11	23	—	21	17	—	10	24	—	14	13	5	17	7	141	111	252				
Prom. z zastrzeżeniem	2	—	10	6	7	—	7	11	—	7	8	—	5	8	—	2	5	1	5	1	56	29	85				
Nie uzyskało promocji	2	1	—	—	1	—	1	1	—	5	2	—	2	2	—	—	2	—	—	—	8	11	19				
RAZEM	17	17	23	33	29	—	19	35	—	33	27	—	17	34	—	16	18	8	22	8	205	151	356				
OGÓŁEM	34	16	29	19	35	33	27	17	34	16	26	30	356														

SPIS IMIENNY UCZNIÓW

W R. SZK. 1925/26.

(Nazwiska uczniów pozostawionych na drugi rok, lub tych którzy ubyli, mają obok — w pierwszym wypadku adnotację (nieuzd.), w drugim zaś datę wystąpienia z gimnazjum Nazwiska chlubnie uzdolnionych znaczy się tłustymi czcionkami, natomiast adnotacje (np pol., mat. i ł. d.) wskazują na zastrzeżenie z danego przedmiotu).

Klasa I.

1. Ananicz Witold (9-V 26)	20. Mierzwiński Leon (15-III 26)
2. Ankudo Zinaida	21. Mierzwiński Teofil (1-V 26)
3. Abramzon Rocha	22. Molczanówna Ia
4. Czystowski Włodzimierz	23. Onoszko Marjan
5. Duniec Jan (aryt.)	24. Pajkin Gabryel
6. Dzimentsztejnówna Elżbieta	25. Pietkiewiczówna Anna
7. Fieśkowiczówna Marta	26. Pietraszkiewicz Feliks
8. Frydman Chona	27. Protas Konstanty (nieuzd.)
9. Frydman Jankiel (aryt.)	28. Puczkowska Walentyna (15 II 26)
10. Gelfandówna Zofja	29. Rotczenkówna Antonina
11. Gliński Lew	30. Rozetówna Chaja
12. Hłaskówna Alina	31. Rozetówna Rebecka
13. Jakowicka Walerja	32. Stadniczenko Remigjusz
14. Jaroszewicz Ignacy	33. Świrko Włodzimierz
15. Jasińska Marja (nieuzd.)	34. Szapirówna Doba
16. Judzin Samuel	35. Szczerbicka Łarysa
17. Konoplańska Elżbieta	36. Tarnowski Antoni
18. Lekach Bencjon	37. Wojtkiewicz Czesław (nieuzd.)
19. Lewit Chaim	38. Zakówna Cypa

Klasa II.

1. Ananicz Michał	16. Gindzinówna Leja
2. Ananiczówna Zofja	17. Glińska Nina
3. Ankudówna Nadzieja (niem.)	18. Gołub Witalis (geogr.)
4. Białous Sergjusz	19. Hirgielówna Taisa
5. Białous Nadzieja	20. Janutan Józef
6. Biezzubienok Wojciech	21. Jasińska Emilja
7. Bodzinówna Musia (geogr.)	22. Josztówna Helena
8. Bogucki Kazimierz	23. Jurszewiczówna Ludmiła
9. Chodasewicz Witold (7-XII 25)	24. Kiszkurnówna Tatjana
10. Chrzczonowiczówna Zofja	25. Kornatowska Luba
11. Czystowski Rafał	26. Kozioł Justyn (hist.)
12. Dubrowski Aleksy	27. Kuchalski Mieczysław (geogr.)
13. Długinówna Chawa	28. Lekachówna Basia
14. Dubrowska Luba (niem.)	29. Łabudziówna Eugenja
15. Dubrowska Marja	30. Łunkiewiczówna Janina

31. Mickiewiczówna Helena (niem.)	46. Szadziwski Mieczysław
32. Mickiewiczówna Łaryssa	47. Szczerbicki Konstanty (niem.)
33. Mierzwiński Justyn	48. Szejnberżanka Estera
34. Mikulań Bolesław (niem.)	49. Szternówna Elżbieta
35. Milewska Jadwiga	50. Szternówna Małgorzata
36. Mojsiejonek Aleksander (20-IV 26)	51. Szulmanówna Zofja
37. Piasecki Piotr	52. Truszyńska Arjadna
38. Pietkiewicz Aleksander (aryt.)	53. Wajspapierówna Chana
39. Rozumowski Rościsław	54. Wasilewski Józef
40. Rurnerówna Cyla (pol.)	55. Żantuan Włodzimierz
41. Słobodkinówna Rasia (hist.)	56. Żołnierowiczówna Helena (15-IV 26)
42. Sokółowski Bolesław (aryt.)	57. Żołnierowicz Wiktor (niem.)
43. Strzałkowska Alicja	58. Żółkowska Felicja
44. Sudnikowicz Michał	59. Żółkowski Wilhelm (niem.)
45. Światohorówna Irena	

Klasa III a.

1. Bałasz Teodor	19. Mojsiejonek Jerzy (nieuzd.)
2. Błażek Waclaw	20. Mołczanow Marek (hist.)
3. Dąbrowski Wiktor (aryt.)	21. Orański Zygmunt
4. Dzimenczonok Konstanty	22. Pajkin Abel (pol.)
5. Epsztejn Zygmunt (28-IV 26)	23. Piasecki Jan
6. Gawrylczyk Waclaw	24. Prościewicz Antoni (13-I 26)
7. Gryckiewicz Jerzy	25. Raube Stanisław 12-X 25)
8. Guze Czesław (pol.)	26. Rotczenko Ignacy
9. Hirgiel Sergjusz	27. Rynkiewicz Bronisław
10. Hofman Lejba	28. Staszkiwicz Jan (niem.)
11. Hryniewicz Jan	29. Stadniczenko Juljan
12. Karniej Józef (pol.)	30. Tarasewicz Arkadiusz (11-IV 26)
13. Klupt Josel	31. Tyczko Adolf (aryt.)
14. Hojro Władysław	32. Wartanowicz Antoni (1-II 26)
15. Kotler Borys	33. Wirkowski Piotr
16. Łabudź Aleksander	34. Zacharewicz Hipolit (30-IV 26)
17. Marcińkiewicz Henryk	35. Żantuan Konstanty
18. Marcińkiewicz Stanisław	

Klasa III b.

1. Bodzinówna Mera	13. Malkiewiczówna Marja
2. Borowa Lida (aryt.)	14. Melerówna Cyla (nieuzd.)
3. Czyżewska Marja (niem.)	15. Majewska Marja
4. Dwormanówna Berta	16. Makarska Stanisława (aryt.)
5. Godzinówna Luba	17. Makarska Antonina (29-IV 26)
6. Gogolińska Konstancja (10-V 26)	18. Nazarewska Nadzieja
7. Januszewska Stanisława (20-IV 26)	19. Pawłówna Jadwiga (3-II 26)
8. Jaroszewiczówna Antonina (aryt.)	20. Skrebutanówna Albina (niem.)
9. Jarmołowiczówna Bronisława (23-I 26)	21. Samcwarówna Dora
10. Joffówna Zofja (15-II 26)	22. Sokółowska Jadwiga
11. Kluptówna Chaja	23. Szeinkinówna Chaja (aryt.)
12. Konopkówna Eufrozyna	24. Szapirówna Marja (geogr.)
	25. Zarembianka Zofja

Klasa IV a.

1. Bobiałyński Stanisław (łać.)	5. Epsztejn Aron (2-II 26)
2. Bogucki Antoni	6. Fiedorowicz Witold
3. Bołozowski Jan (15-IV 26)	7. Gliński Mieczysław
4. Bortkiewicz Leonard	8. Grygorjew Eugenjusz (łać.)

9. Guze Stefan (łać.)	24. Snarski Antoni
10. Hofman Rubin (łać.)	25. Stolyhwo Paweł
11. Hulecki Stanisław	26. Sołncew Andrzej (niem.)
12. Herszman Rafael (łać.)	27. Świerdłów Samuel (pol.)
13. Jaroszewicz Waclaw	28. Szejnkin Ber
14. Jakowicki Józef (nieuzd.)	29. Szulman Salomon
15. Kuczyński Alexander	30. Tarasewicz Zenon
16. Lutyński Eugenjusz (łać.)	31. Wółk Wincenty
17. Łastowski Jan	32. Woronowicz Michał
18. Mołczanow Sokrates	33. Zaremba Jan
19. Marcinkiewicz Jan	34. Zak Leon (łać.)
20. Mierzwiński Zenon	35. Zwański Antoni
21. Pawłowski Borys (niem.)	36. Zybajto Jerzy
22. Rusiecki Kazimierz	37. Żarski Edward (łać.)
23. Rychlicki Bolesław	

Klasa IV b

1. Ananiczówna Helena (niem.)	21. Ostrowska Aleksandra
2. Arciszewska Helena	22. Pietkiewiczówna Stanisława
3. Bejlinówna Ewa (12 V 26)	23. Puchalska Rozalja
4. Bejlinówna Hinda	24. Roznowska Longina (matem.)
5. Berzonówna Chana	25. Smuszkowiczówna Chana (pol.)
6. Błusiówna Marja	26. Snarska Janina
7. Bohdanówna Marja (niem.)	27. Sokołowska Genowefa
8. Bortkiewiczówna Marja (16-III 26)	28. Świderska Anna (7-V 26)
9. Doboszyńska Benedykta	29. Świerdłówna Chana (nieuzd.)
10. Drozdowiczówna Wiktorja (22 V 26)	30. Szternówna Eliza (łac.)
11. Klotówna Marja	31. Szternówna Irena
12. Koczyówna Jadwiga (nieuzd.)	32. Uljanówna Ludmiła (pol.)
13. Lekachówna Berta (nieuzd.)	33. Ūmperowiczówna Ewelina (14-X 25)
14. Lewitówna Barbara	34. Waksmacherówna Minda
15. Łukowska Halina (14 I 26)	35. Wasilewska Irena
16. Łunkiewiczówna Marja	36. Witorska Tamara
17. Marculewiczówna Jadwiga (matem.)	37. Woronowiczówna Anna (nieuzd.)
18. Mirska Irena	38. Woronowiczówna Józefa
19. Nienartowiczówna Apolonja	39. Żołnierowiczówna Walentyna (nieuzd.)
20. Onoszkówna Ludwika	

Klasa V a.

1. Alchimowicz Jan (16-XII 25)	17. Lipski Paweł (nieuzd.)
2. Bejlin Izaak	18. Łabudź Genadjusz (niem.)
3. Budo Piotr	19. Monkiewicz Antoni (alg.)
4. Daniłowicz Józef	20. Muraszko Konstanty
5. Drozdowicz Józef	21. Nienartowicz Antoni
6. Drozdowicz Jan (pol.)	22. Onoszko Stefan (alg.)
7. Finkielman Abraham	23. Parfjanowicz Waclaw (15-XI 25)
8. Frydman Izrael (7-I 26)	24. Piwowarun Klemens (niem.)
9. Gurewicz Wulf	25. Prezman Hirs
10. Jurgis Bolesław (1-V 26)	26. Radziszewski Witalis
11. Jasiński Jan	27. Rybczyński Józef (nieuzd.)
12. Joffe Abraham	28. Świderski Ludwik (pol.)
13. Jurszewicz Wsiewołod	29. Szeniawski Ignacy (alg.)
14. Kopaliński Franciszek (niem.)	30. Urban Jerzy
15. Krupko Piotr	31. Zak Samuel
16. Kuchalski Antoni	

Klasa V b.

1. Bodzinówna Zofja	13. Pacewiczówna Janina
2. Budówna Eugenja (6-V 26)	14. Pajkinówna Basia (3-XI 25)
3. Dragunówna Stanisława	15. Parfjanowiczówna Wanda
4. Drozdowiczówna Henryka	16. Ruppówna Nina
5. Erdmanówna Tekla	17. Rutkiewiczówna Alina (mat.)
6. Frejzmanówna Chaja (nieuzd.)	18. Strzałkowska Irena (mat.)
7. Gogolińska Tekla (mat.)	19. Stomówna Antonina (6-X 25)
8. Grunesówna Debora 6-V 26)	20. Świderska Lucja (niem.)
9. Huttowska Józefa (12 XII 25)	21. Stolyhwo Jadwiga
10. Klotówna Raja	22. Szczerbicka Helena (23-IV 26)
11. Mińkówna Szyfra	23. Waksmacherówna Estera (nieuzd.)
12. Orańska Janina (3 XI 25)	24. Ryżkówna Lidja (niem.)

Klasa VI a.

1. Bobako Aleksy	20. Markiewicz Zygmunt
2. Bobiatyński Zygmunt	21. Niewniański Borys (6 XI 25)
3. Brancewicz Czesław	22. Oleszko Jan (fiz.)
4. Bujwid Tadeusz	23. Pietraszkiewicz Józef (pol.)
5. Bujwid Zbigniew	24. Poklewski Bohdan
6. Chodasewicz Leon (nieuzd.)	25. Radziszewski Zygmunt
7. Fiedorowicz Józef (fizyka)	26. Rozenal Leopold
8. Gogoliński Alfons (łac.)	27. Rusiecki Piotr
9. Judycki Mikołaj (fiz.)	28. Rynkiewicz Antoni (15-IV 26)
10. Judzin Borys	29. Sawicki Kazimierz (nieuzd.)
11. Kalmanowicz Kastrel	30. Snarski Henryk
12. Kobiak Alfons	31. Stankiewicz Jan (łac.)
13. Kosiewicz Władysław	32. Swiderski Krzysztof (15-II 26)
14. Kosiński Franciszek (łac.)	33. Szantyr Antoni
15. Licenowicz Jan	34. Szkultecki Wilhelm
16. Łastowski Władysław	35. Tarnowski Stefan
17. Malinowski Stanisław	36. Tawkin Antoni (niem.)
18. Marcinkiewicz Ryszard	37. Wojnicz Antoni
19. Marcinkiewicz Stanisław (5 XI 25)	38. Zwanski Kludjusz.

Klasa VI b.

1. Ananiczówna Olga	11. Makarska Marja
2. Dabulewiczówna Stanisława	12. Mierzwińska Martyna (5-V 26 r.)
3. Dżimentsztejnówna Elżbieta	13. Mierzwińska Teodora (mat.)
4. Glińska Stefanja	14. Orłowska Wanda (niem.)
5. Grejnimanówna Sonia	15. Parafjanowiczówna Alina (17-III 26 r.)
6. Ignatowiczówna Helena	16. Rumerówna Mirjam
7. Joktonówna Małka (30 IV 26 r.)	17. Snarska Jadwiga
8. Judzinówna Zofja	18. Stopianka Helena
9. Kłuptówna Chaja	19. Woronowiczówna Zofja
10. Laudańska Anna	

Klasa VII.

1. Bobiatyńska Anna	8. Kisiel Witold
2. Bobiatyński Bohdan (łac.)	9. Kotler Leonid
3. Finkielman Dawid	10. Kuleszanka Marja (mat.)
4. Gildzinówna Ela	11. Kupermanówna Franciszka (13-III 26 r.)
5. Gliński Aleksander (29 IV 26 r.)	12. Laudański Wiktor
6. Ignatowicz Donat	13. Lekach Nochim
7. Kisiel Józef (niem.)	

14. Mierzwińska Irena (27-IV 26 r.)	23. Sokołowska Alberta
15. Mierzwiński Wacław	24. Sokołowska Zofja (nieuzd.)
16. Molczanow Leon	25. Stejgwilllo Bohdan (mat.)
17. Nejsztadtowna Zofja	26. Stołyhwo Piotr (8-V 26 r.)
18. Ostrowski Ferdynand	27. Szantyr Józef
19. Pietraszkiewicz Kazimierz (niem.)	28. Tarnowska Wacława
20. Pożarycki Jan	29. Umperowicz Bronisław (niem.)
21. Rajłówna Elżbieta (nieuzd.)	30. Zak Wulf
22. Śledziwski Józef	

Klasa VIII.

1. Bejlin Aaron	16. Naruszewicz Jan (mat.)
2. Butniewiczówna Jadwiga	17. Nejsztadtowna Mirjam
3. Dworman Michał	18. Nowicki Piotr
4. Finkielman Fajwusz	19. Orańska Irena (mat.)
5. Gajewska Helena	20. Pietraszkiewicz Mieczysław
6. Gajewski Zenon	21. Poklewski Władysław (mat.)
7. Gliński Konstanty	22. Raksin Samuel
8. Jakowicka Jadwiga	23. Rodziewicz Stanisław
9. Jakowicka Ludwika	24. Romanowski Bolesław
10. Kalmanowicz Abram	25. Rutkiewicz Stanisław (mat.)
11. Lekach Aaron	26. Szkielonek Mikołaj
12. Makarska Halina	27. Szlenk Franciszek (mat.)
13. Makarska Regina	28. Szlenk Stanisław
14. Massalski Donat	29. Szulman Aaron (mat.)
15. Molczanow Eljasz	30. Zwański Józef

Uwaga: Do egzaminów dojszłości byli dopuszczeni wszyscy uczniowie kl. VIII. Egzaminu nie złożyli: Orańska Irena, Pietraszkiewicz Mieczysław, Rutkiewicz Stanisław i Szulman Aaron.

